

PISMO ŚRODOWISKA POLONIJNEGO W FINLANDII • SUOMEN PUOLALAISTEN LEHTI

KONTAKT

MARZEC 1992 / MAALISKUU 1992

Zjednoczenie Polskie w Helsingforsie powstało w roku 1917, 75 lat temu. Niewiele jest na świecie Związków Polaków mogących poszczycić się taką przeszłością i historią. Zobowiązuje to nas, Polaków w Finlandii do godnego uczczenia tego jubileuszu jak i do tego aby praca naszych poprzedników, którzy prowadzili z pełnym oddaniem Zjednoczenie przez dziesiątki lat, poprzez nieraz burzliwe i niepewne czasy, nie poszła na marne.

Losy życiowe sprowadziły nas do Finlandii jak i tych, którzy kiedyś założyli Zjednoczenie. Z podziwu godnym zapałem w obcym kraju pielęgnowali kulturę, tradycje i język ojczysty, zachowali polskość będąc równocześnie mieszkańcami i obywatelami Finlandii. Niech będą dla nas wzorem.

Obchodząc 75-lecie Zjednoczenia Polskiego, 4 i 5-ego kwietnia nie zapomnijmy, że 6-ego grudnia tegoż roku Republika Fińska będzie świętować również 75 rocznicę Niepodległości. Jest to dla nas również wielkie Święto, tutaj przecież żyjemy, pracujemy, jesteśmy drobną częścią społeczeństwa i historii Finlandii.

Prezes

Michał Zieliński

Melodia oraz teksty poszczególnych strof pieśni Marsz, marsz Polonia powstawały w różnych okresach. Autorów zarówno tekstów, jak i melodii nie znamy. Tekst refrenu i trzeciej zwrotki wyraźnie nawiązuje do Mazurka Dąbrowskiego, a pochodzi prawdopodobnie z okresu powstania styczniowego. refren ten był wówczas śpiewany do innej melodii. Niektóre zwrotki powstały między 1917 a 1918 rokiem i wskazują na związek z Dywizją Strzelców Polskich, która przerodziła się w Korpus Polski dowodzony przez generała Józefa Dowbora-Muśnickiego.

Melodia Marsz, marsz Polonia jest zapewne dużo starsza niż tekst, być może co najmniej o sto lat, i powstała z połączenia kilku znanych motywów. Pieśń ta była najpopularniejsza w okresie I wojny światowej i w latach niepodległości. Publikowane po 1945 roku śpiewniki polskie nie uwzględniały jej w swoim repertuarze. Mimo to jest dziś powszechnie znana jako pieśń patriotyczna.

Rozproszeni po wszem świecie, gnani w obce wojny,
Zgromadziliśmy się przecie w jedno kółko zbrojne.

Marsz, marsz Polonia, ty dzielny narodzie.

Odpochniemy po swej pracy w ojczystej zagrodzie.

Z wiosną zabrzmi trąbka nasza, pocwałużą konie.

Sławą polskiego pałusza zabrzmią nasze błonie.

Marsz, marsz Polonia...

Przejdziem Litwę, przejdziem Wołyń, popasiem w Kijowie.

Zimą przy węgierskim winie staniemy w Krakowie.

Marsz, marsz Polonia...

Od Krakowa bitą drogą do Warszawy wrócim.

Co zastaniemy, resztę wroga za łeb w Wisłę wrzucim.

Marsz, marsz Polonia...

Nad królewski gród zhańbiony wleci orle białe.

Hukną działa, jękną dzwony, Polakom na chwałę.

Marsz, marsz Polonia...

Projekt okładki: Piotr Tomaszewski

STUDIO VINA OY

KUUNSÄDE 3B, 02210 ESPOO PUH 804 2100 FAX 8031 003

Projekt godła: Adam Korpak

POLONICA TURYSTYCZNE

W minionym roku Polskę odwiedziło 37 mln cudzoziemców, w tym 22 mln obywateli RFN. Czynnych było 174 przejść granicznych, przez które przejechało 118 mln osób. Przy próbie nielegalnego przekroczenia granicy zachodniej zatrzymano ponad 8600 obywateli rumuńskich. Służby graniczne odmówiły prawa wjazdu 24 tys. przybyszów głównie z krajów III świata, przede wszystkim za nieposiadanie środków na pokrycie kosztów pobytu oraz ze względu na fałszowanie dokumentów uprawniających do wjazdu do Polski.

Ze wszystkimi sąsiadami trwają obecnie rozmowy w sprawie otwierania nowych przejść granicznych. W grę wchodziłoby 14 nowych przejść na zachodzie, 12 na południu i 7 na wschodzie. W tym roku z braku środków prace modernizacyjne zostaną podjęte jedynie w Świecku, Olsztynie i Zgorzelcu. Szansą na odkorkowanie zatłoczonych przejść jest wyprowadzenie z punktów kontroli granicznej odprawy celnej i spedycyjnej dla ruchu towarowego na specjalnie przygotowane parkingi. Jedyne przejście dla ruchu turystycznego na granicy polsko-litewskiej w Ogrodnikach i Ładzijaj zostało w październiku ub.r. jednostronnie "umiędzynarodowione" przez stronę polską. Oznacza to jego udostępnienie dla obywateli innych państw niż Polski i byłego ZSRR. Pomimo braku oficjalnej decyzji Litwy w tej sprawie dostosowała się ona do Polskiej praktyki. W najbliższych miesiącach mają się odbyć dwa ważne spotkania przedstawicieli państw bałtyckich, na których spodziewane są decyzje odnośnie "Via Baltica" - drogi międzynarodowej łączącej Helsinki z Warszawą. W wyniku tych decyzji mogą zostać wyasygnowane środki na modernizację przejścia w Ogrodnikach.

Wpływy z zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski wyniosły w roku 1991 ok. 1 mld USD. Polska Izba Turystyki przesłała do rządu i komisji sejmowych w styczniu br. raport o turystyce, w którym przedstawia możliwości zwiększenia dochodów z turystyki do ponad 2 mld USD w ciągu paru lat, przy odpowiednim marketingu turystyki przyjazdowej. Do mocnych stron Polski autorzy raportu zaliczają tranzytowe położenie oraz stosunkowo dobre warunki naturalne. Izba proponuje przyjęcie generalnej zasady, że w sferze usług turystycznych podstawowe znaczenie powinny mieć rynki lokalne. Turystyczne pieniądze powinny zostać tam gdzie je wypracowano. Dzięki temu zostaną przywrócone naturalne związki gospodarki z turystyką. Potrzebna jest sieć tańszych hoteli, lecz ich budowaniem nie interesują się ani krajowi, ani zagraniczni inwestorzy. Jednym z powodów jest brak unormowań własnościowych gruntów. W Europie usługi noclegowe są w 3/4 zdominowane przez małe hoteliki i pensjonaty.

MATKAILU PUOLASSA

Viime vuoden aikana kävi Puolassa 37 mln ulkomaalaista, joista 22 mln saksalaista. Rajanylityspaikoista oli toiminnassa 174 ja niiden kautta kulki 118 mln henkeä. Läntisen rajan laittomasta ylittämisestä jäi kiinni yli 8600 romanialaista. Rajaviranomaiset epäivät maahantulonluvan 24000 pyrkijältä, joista suurin osa oli kolmansista maista. Epäämisen syinä olivat useimmin varojen puute ja matkustusasiakirjojen väärentäminen.

Kaikkien rajanaapureiden kanssa on käynnistetty keskustelut uusien raja-asemien avaamisesta. Kyseeseen tulisi 14 asemaa länsirajalla, 12 etelässä ja 7 itärajalla. Tämän vuoden aikana varojen puutteessa asemia pystytään uudenaikaistamaan vain Swieckossa, Olsztynissä ja Zgorzelecissa. Jotta ruuhkat raja-asemilla saataisiin puretuksi, tulisi tavaraliikenteen tullaus järjestää erillisille pysäköintialueille. Tällainen muulla maailmassa jo käytössä oleva menetelmä otetaan käyttöön ensin Swieckossa. Puolan ja Liettuan rajalla on ylityspaikka ainoastaan Ogrodnikin (Liettuan puolella Ładzijajin) kohdalla ja Puola avasi sen yksipuolisesti myös muille kuin Puolan ja entisen Neuvostoliiton kansalaisille viime lokakuussa. Vaikka Liettua ei ole virallisesti asiaa hyväksynyt, on se kuitenkin kaikessa hiljaisuudessa tullut käytäntöön mukaan. Lähikuukausina on tarkoitus aloittaa muiden Baltian maiden kanssa keskustelut, joissa tullaan käsittelemään "Via Balticaa", kansainvälistä tietä, joka yhdistää Helsingin ja Varsovan. Tämän päätöksen jälkeen saattaa löytyä myös varoja Ogrodnikin raja-aseman uusimiseen.

Ulkomaiset vieraat toivat viime vuoden aikana Puolaan noin miljardi dollaria. Puolan Matkailuliitto, joka on toiminut kaksi vuotta ja jonka piiriin kuuluu n. 2000 matkatoimistoa, hotelleja, lentolinjoja ja matkailuorganisaatioita lähetti tämän vuoden tammikuussa eduskunnan komissioille ja hallitukselle matkailuraportin, jossa se esittää mahdollisuuden laajentaa matkailun tuotto kahteen miljardiin dollariin asianmukaisen markkinoinnin avulla. Raportin tekijät laskevat Puolan eduiksi keskeisen aseman ja suhteellisen hyvät luonnonolosuhteet. Liitto ehdottaa, että matkailupalveluiden keskipisteeksi otettaisiin hyvät paikalliset markkinat; matkailun tuomat rahat tulisi jättää sinne, missä matkailija on ne kuluttanut. Tällä tavoin luotaisiin luonnollinen side matkailun ja talouselämän välille. Tarpeen on myös halvempien hotellien verkosto, vaikkakaan sen rakentaminen ei kiinnosta sen enempää koti- kuin ulkomaisiakaan sijoittajia. Eräänä syynä tähän on myös maanomistussuhteiden epäselvyys. Euroopan majoitustiloista on 3/4 pienissä hotelleissa ja täyshoteloissa.

Adam JAŚKOW

VII Polonijne Igrzyska Sportowe

Od 4 do 12 sierpnia w Krakowie odbywały się VII Polonijne Igrzyska Sportowe. Tym razem skromniejsze niż poprzednie. Może dlatego, że przesunięto niemal w ostatniej chwili ich termin. Może dlatego, że urzędnicy państwowi, pracownicy Ministerstwa Spraw Zagranicznych, niezbyt wiele zrobili, by poinformować wszystkich zainteresowanych udziałem. A może dlatego, że i sam Kraków potraktował je nie dość poważnie. Igrzyska odbyły się pomiędzy sesją kulturalną Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, a Mistrzostwami Świata w Łucznictwie. A jeszcze w dodatku przyćmiła je papieska wizyta. Najważniejsze, że się odbyły.

Po raz pierwszy Polacy ze Wschodu mieli taką możliwość spotkania Polaków z Zachodu. Wszystkich ich przybyło 271. I szkoda tylko, że krakowianie jakby nie stawili się na to spotkanie, zajęci innymi sprawami. Nie było też tym razem żadnej kulturalnej otoczki Igrzysk. Uczestnicy musieli zadowolić się sportem.

„Gwiazdą” był Michał Zieliński z Finlandii, nazwany łowcą medali. Zdobył ich aż

cztery, wszystkie w tenisie. Jest profesorem klasy fortepianu Konserwatorium Muzycznego w Helsinkach. Kiedyś w kraju grywał w zespole dixilandowym a nawet przez jakiś czas w „Niebiesko-Czarnych”. Jego medałowemu wyczynowi udało się powtórzyć jedynie Aleksander Chmielów ze Lwowa. Razem z Emilią Chmielową reaktywowali w tym roku sekcję sportową nawiązującą do tradycji przedwojennego klubu Czarni Lwów. To właśnie odrodzeni „Czarni” stanowili główną siłę ekipy z Ukrainy. Pani Emilia, ongiś sportsmenka, pilnie poszukuje wszystkich pamiątek z działalności Czarnych, (adres — USRR 290 000 Lwów-Centrum, ul. Cicha 1 m 5).

„Igrzyska Polonijne to dobry sposób na nawiązywanie trwałych przyjaźni” — twierdzi Pani Emilia. Pomaga jej we wszystkim Bożena Rafalska — dziennikarka, nauczycielka — „Igrzyska są po to byśmy dowiadywali się jak nawzajem o sobie nawzajem, o polskim sporcie na świecie. Jeśli sport polonijny gdzieś zaistniał to chyba właśnie dzięki Igrzyskom. Jest on częścią kultury — ludzie nie tylko rywalizują ze sobą, biegają, grają — ale przede wszystkim obcują ze sobą. Igrzyska są okazją by w jednym miejscu i czasie spotykali się przedstawiciele Polonii ze wszystkich krajów świata”.

Klasyfikacja Medalowa VII PIS

Kraj	Liczba uczestników	Złote	Srebrne	Braźowe	Łącznie
Zaotzie	56	26	19	15	60
Ukraina	30	12	13	7	32
Holandia	57	6	4	14	24
Białoruś	36	3	-	-	3
Austria	16	3	-	-	3
Łotwa	21	2	4	4	10
Litwa	30	1	6	5	12
USA	5	1	4	1	6
Luksemburg	4	1	3	-	4
Anglia	33	1	1	1	3
Rosja	1	1	-	-	1
Finlandia	1	-	2	2	4
Szwecja	3	-	1	2	3
Francja	3	-	-	1	1
		57	57	52	166

LATO W POLSCE

imprezy letnie dla dzieci i młodzieży polonii zagranicznej organizowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Stowarzyszenie "Wspólnota Polska"

Kolonie dla dzieci w wieku 11-15 lat

Termin: 4 - 29.07.1992

cena: 240 USD

Dom Wczasów Dziecięcych, Szczecin, ul. Przylesie 17

Kursy i obozy dla młodzieży w wieku 16-18 lat

I. Kurs jeździecki dla zaawansowanych

Termin: 7 - 28.07.1992

cena: 455 USD

Hotel Klubu Jeździeckiego WKS "Legia", Warszawa

II. Kurs jeździecki dla początkujących

Termin: 7 - 28.07.1992

cena: 440 USD

Hotel Klubu Jeździeckiego WKS "Legia", Warszawa

III. Kurs języka polskiego, sportu i turystyki

Termin: 7 - 28.07.1992

cena: 425 USD

Dom Studenta "M", Warszawa

IV. Kurs żeglarski

Termin: 4 - 26.07.1992

cena: 435 USD

Centralny Ośrodek Sportu, Giżycko

V. Obóz wypoczynkowo-turystyczny

Termin: 7 - 28.07.1992

cena: 400 USD

Państwowy Dom Wczasów Dziecięcych, Piwniczna Zdrój

UWAGA: Terminy zgłoszeń - na kolonie letnie do 30.04.br. na pozostałe imprezy do 31.05.br.

Szczegółowe informacje i zgłoszenia: Wydział Konsularny Ambasady R.P. w Helsinkach, Armas Lindgrenintie 21, 00570 Helsinki, tel. (90) 684 8077

ZJEDNOCZENIE POLSKIE
W HELSINGFORS

PUOLALAISTEN YHDISTYS
HELSINGISSÄ

Polska podaje rękę Finlandii
-przedstawienie z lat 20-tych.

Puola ojetaa kätensä Suomelle
-esityelmä 1920-luvulta.

Założyciele Zjednoczenia na pikniku latem 1917 r.
W głębi pierwszy tymczasowy sztandar

Yhdistyksen perustajajäsenet eväsrötkellä kesällä 1917.
Taustalla ensimmäinen yhteisön lippu

KRÓTKI ZARYS HISTORII I DZIAŁALNOŚCI "ZJEDNOCZENIA POLSKIEGO W HELSINKACH"

Zjednoczenie Polskie w Helsinkach jest o 8 miesięcy starsze od państwa fińskiego. Założone zostało 3 kwietnia 1917 roku, wkrótce po obaleniu caratu, przez kilkudziesięcną grupę polskich oficerów i żołnierzy służących w armii carskiej oraz przez małe grono osób cywilnych pochodzenia polskiego. Z początku działalność Zjednoczenia ograniczała się od udzielania pomocy repatriantom. Od lipca 1917 roku stowarzyszenie zaczęło się szybko rozwijać. Zebrania odbywały się często, wystawiano przedstawienia teatralne w Domu Polskim, uruchomiono bibliotekę i czytelnię, organizowano odczyty i zebrania dyskusyjne a także uroczyste obchody historycznych rocznic.

Do czasu otwarcia Poselstwa Rzeczypospolitej w 1919 roku Zjednoczenie Polskie było jedyną oficjalną instytucją - urzędem reprezentującym interesy Polaków na terenie Finlandii a legitymacje Zjednoczenia pełniły rolę paszportów.

W 1918 roku Finlandię opuściło powracając do wolnej Polski ok. 2 tysiące Polaków. W samych Helsinkach środowisko polskie zmalało do kilkudziesięciu rodzin. W 1930 roku rejestr polskiego urzędu konsularnego obejmował tylko 520 Polaków. W całym okresie międzywojennym w Finlandii było tylko około 700 Polaków. Personal Poselstwa Polskiego w Helsinkach udzielał stowarzyszeniu moralnej i materialnej pomocy, uczestnicząc również w życiu Polonii.

Działalność Zjednoczenia w pierwszych dziesięciu latach miała głównie charakter kulturalno-towarzyski i wyrażała się w kultywowaniu polskich zwyczajów, obchodzeniu rocznie narodowych i organizowaniu występów artystycznych.

Rejestracja Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach (w Helsingforsie) u lokalnych władz fińskich nastąpiła w roku 1928. Z chwilą powstania "Światpolu", Światowego Związku Polaków z Zagranicy, Zjednoczenie nawiązało z nim ścisły kontakt, podporządkowując się jego wskazaniom i radom. W latach 1929 - 1939, pod przewodnictwem ówczesnych prezesów, Władysława Wnuka i Wojciecha Rodaka, Zjednoczenie rozwinęło systematyczną i wzbogaconą o nowe treści działalność, organizując m.in. kursy języka polskiego dla młodszego pokolenia Polaków oraz odczyty

"HELSINGIN PUOLALAISTEN YHDISTYKSEN" HISTORIAA JA TOIMINTA

Helsingin puolalainen yhteisö on kahdeksan kuukautta Suomen valtiota vanhempi; se perustettiin 3.4.1917, heti tsaarinvallan kukistuttua. Perustajina oli muutaman tuhannen hengen ryhmä, jossa oli entisiä tsaarin armeijan upseereita ja sotilaita sekä muutamia puolalaissyntyisiä siviilejä. Alussa yhteisön toiminta oli ainostaan Puolaan palaavien auttamista. Heinäkuussa 1917 alkoi yhteisö laajentua. Kokouksia oli usein, Puolan Talolla pidettiin teatterinäytöksiä, perustettiin kirjasto ja lukusali ja järjestettiin esitelmii ja keskustelutilaisuuksia sekä historiallisina vuosipäivinä juhlatilaisuuksia.

Puolan lähetystön perustamiseen, siis vuoteen 1919, saakka oli Puolalainen yhteisö ainoa puolalaisia edustava elin Suomen alueella ja sen jäsenkortti vastasi passia.

Suomesta lähti vuonna 1918 Vapaaseen Puolaan noin kaksi tuhatta puolalaista. Jo pelkästään Helsingissä menetti yhdistys muutamia kymmeniä perheitä. Puolan konsulaatin rekisterissä oli vuonna 1930 vain 520 puolalaista ja koko sotien välisenä aikana oli Suomessa noin 700 puolalaista. Puolan lähetystö Helsingissä antoi yhdistykselle niin henkistä kuin aineellistakin apua ja osallistui yhdistyksen seuralämään.

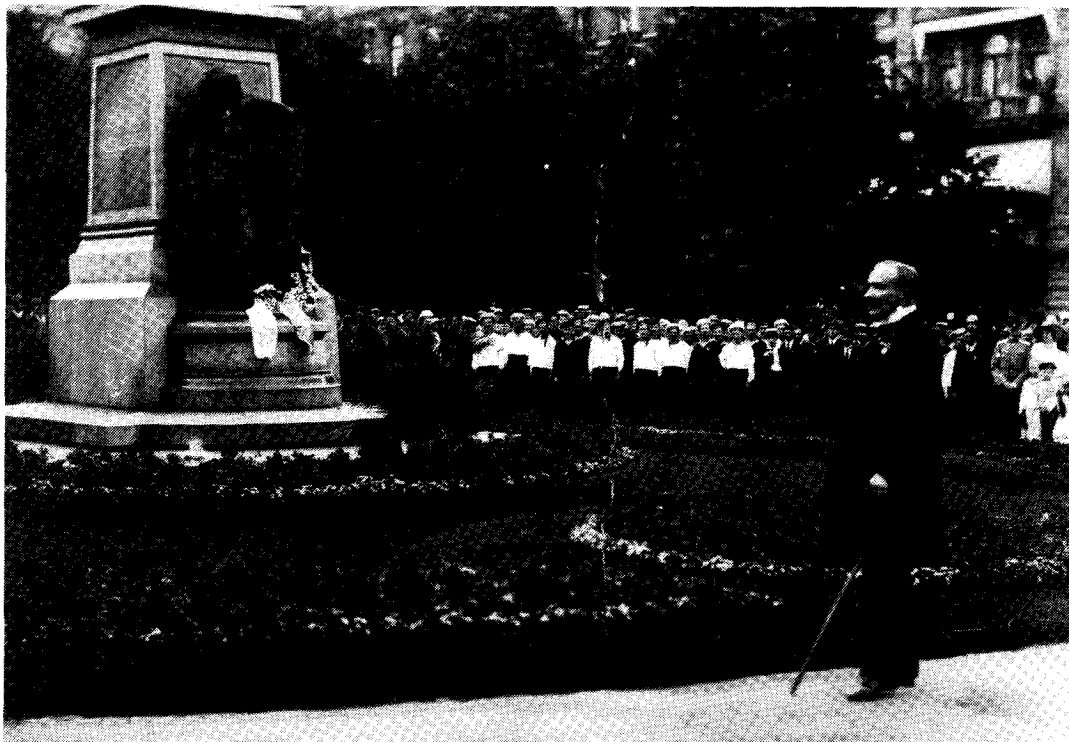
Yhdistyksen toiminta oli alkuvuosina luonteeltaan pääasiallisesti kulttuurin ja seuralämän alueisiin rajoittuvaa, se kannatti puolalaisten tapojen noudattamista, kansallisten juhlapäivien viettoa ja puolalaisten taiteilijoiden suosimista.

Helsingin puolalainen yhteisö rekisteröitiin vuonna 1928. Kun "Światpol", Ulkopuolalaisten ylikansallinen liitto, muodostettiin, aloitti yhdistys tiivin yhteistyön sen kanssa saaden siltä opastusta ja neuvoja. Vv. 1929-1939 laajensi yhdistys toimintaansa silloisten puheenjohtajiensa, Władysław Wnukin ja Wojciech Rodakin johdolla. Se järjesti mm. puolan kielen kursseja nuoremmalle

Prezes J. Tolloczko przemawia pod pomnikiem Runeberga po przemarszu ulicznym i złożeniu wieńca. Helsinki 1917 r.

Puheenjohtaja J. Tolloczko pitämässä puhetta Runebergin patsaalla seppelien laskun yhteydessä. Helsinki 1917.

na temat historii Polski. Interesujące formy pracy a także miła atmosfera przyciągały na zebrania nie tylko członków Polonii, lecz również Finów sympatyzujących z Polakami.

Latem 1934 roku 12-osobowa delegacja Polonii fińskiej z udziałem prezesa pana Władysława Wnuka, pani Leokadii Kosiorek oraz znanego w Finlandii muzyka George'a de Godzinskiego uczestniczyła w Polsce w Kongresie "Światpolu".

W programie wszystkich uroczystości urządzanych przez Zjednoczenie znajdowały się zawsze występy muzyczne: solowe i w wykonaniu orkiestry. Polonia w Helsinkach posiadała bowiem wiele zespołów muzycznych. Przy Zjednoczeniu działał ponadto teatr amatorski, który wystawił m.in., trzykrotnie operetkę "Wiesław, czyli wesele krakowskie" według Kazimierza Brodzińskiego.

Szczególnie aktywne w życiu naszego stowarzyszenia były przez dziesiątki lat dwie rodziny - rodzeństwo Wnuków: Władysław, Bolesław, Antoni i Klementyna oraz rodzeństwo Kosiorek: Waleria, Zofia, Leokadia i Adolf. Przez kilka pokoleń stanowili oni trzon wielu imprez kulturalnych pełniąc także różne funkcje w zarządzie.

Wybuch II wojny światowej wstrząsnął również Polonią Fińską. Członkowie Zjednoczenia przeprowadzili we wrześniu 1939 roku zbiórkę pieniędzy na pomoc medyczną. Udzielili też pomocy uciekinierom z Polski. Wojna sowiecko-finska (30. XI. 1939. - 12. III. 1940.) przerwała pracę Zjednoczenia. Wkrótce jednak podjęto, skromną wprawdzie, ale pokrzepiającą ducha działalność. Od czasu do czasu zbierano się w tymczasowym lokalu na wspólne pogawędki i opowiadania. W niedzielę uczęszczano wspólnie na nabożeństwa polskie, które odprawiał ks. prałat Adolf Carling. Mówił on dobrze po polsku i był wielkim przyjacielem Polaków. Ponowny wybuch wojny w Finlandii w 1941 przerwał znów pracę Zjednoczenia i wówczas zawieszono oficjalnie jego działalność.

Restytucja nastąpiła w roku 1946-tym. Pierwsze zebranie odbyło się 10 lutego tego roku. Z przybyciem nowej placówki poselstwa PRL, nawiązany został pierwszy oficjalny kontakt. Dzięki finansowemu wsparciu Ambasady znaleziono stosowną dla Zjednoczenia nową siedzibę przy ulicy Päivärinnankatu 3. Tam odbyło się 9 listopada 1948 roku pierwsze zebranie. Odtąd zbierano się bardzo często, wygłaszano odczyty i referaty, śpiewano pieśni i odgrywano skecze. Uroczystości obchodzono święta narodowe i

sukupolvelle sekä esitelmiä Puolan historiasta. Kiinnostava toiminta veti puoleensa myös suomalaisia.

Kesällä 1934 osallistui suomalainen valtuuskunta, johon kuului puheenjohtaja Wladyslaw Wnuk, rouva Leokadia Kosiorek ja Suomessa hyvin tunnettu muusikko George de Godzinsky. Puolassa "Światpolin" kongressiin.

Kaikissa yhdistyksen järjestämässä tilaisuuksissa oli ohjelmassa myös musiikkia, joko sooloesiintymisiä tai yhtyeitä. Tämä ei ollut vaikeaa, koska puolalaiseen yhteisöön kuului useita muusikkoja. Yhdistyksen piirissä toimi myös harrastelijateatteri, joka mm. esitti kolmesti Kazimierz Brodzinskin operetin "Wieslaw eli krakovalaiset häät".

Erityisen aktiivisesti toimi yhdistyksen piirissä vuosikymmenten ajan kaksi perhettä; Wnukin sisarukset Wladyslaw, Boleslaw, Antoni ja Klementyna sekä Kosiorekin sisarukset Waleria, Zofia, Leokadia ja Adolf. Useiden sukupolvien ajan nämä perheet muodostivat useiden kulttuuritapahtumien rungon ja toimivat myös itse yhdistyksessä.

Toisen maailmansodan puhkeaminen järkytti myös Suomen puolalaisia. Yhdistyksen jäsenet järjestivät syyskuussa 1939 keräyksen, jonka tuotto meni lääkintätarvikkeiden hankkimiseen. Yhdistys auttoi myös Puolasta paenneita. Talvisota keskeytti yhdistyksen toiminnan, mutta heti välirauhan tultua sitä jatkettiin, vaikkakin hyvin vaatimattomissa puitteissa. Silloin tällöin vain kerääntynyt silloisiin tiloihin juttelemaan ja vaihtamaan kuulumisia. Sunnuntaisin pidettiin jumalanpalvelus, jonka toimitti prelaatti Adolf Carling. Hän oli puolalaisten hyvä ystävä ja puhui hyvin puolaa. Jatkosodan syyttyä 1941 lakkasi taas yhdistyksen toiminta.

Toiminta alkoi taas uudelleen vasta vuonna 1946 ja ensimmäinen kokous pidettiin helmikuun 10. päivänä. Ensimmäiset suhteet uuteen lähetystöön solmittiin ja sen taloudellisella avulla

Zarząd 6.03.1918 r. W drugim rzędzie po środku ppor. Ropelewski późniejszy attaché wojskowy R.P. w Finlandii.

Johtokunta 6.3.1918. Toisessa rivissä keskellä aliluutnantti Ropelewski, joka oli myöhemmin Puolan sotilasattaché Suomessa

kościelne. Bibliotekę powiększono o nowe książki, udzielano lekcji języka polskiego, założono kółko kobiet. Ponownie rozpoczęły się comiesięczne nabożeństwa polskie w kaplicy biskupiej. Ta ożywiona działalność trwała prawie cztery lata. Różnica poglądów na istotne sprawy polityczne (np. wymóg powieszenia portretu Stalina) spowodowała rozłam pomiędzy Zjednoczeniem a Ambasadą PRL i musieliśmy 23 listopada opuścić lokal. Zebrania odbywały się znowu w mieszkaniach członków.

W 1954 roku udostępniono nam pomieszczenie w domu biskupim przy ulicy Edelfeltintie 12, a od października 1959 roku w nowo wybudowanym domu parafialnym kościoła św. Henryka przy ulicy Puistokatu 1. Dzięki życzliwości parafii korzystamy z tego pomieszczenia do dzisiejszej chwili.

Dawne i obecne władze Zjednoczenia nie szczędziły nigdy wysiłku, aby przez działalność narodową i kulturalną realizować określony w statucie Zjednoczenia Polskiego cel: utrzymanie łączności Polaków osiadłych w Helsinkach i całej Finlandii. Zadanie to było nieraz bardzo trudne do zrealizowania, albowiem liczna na początku kolonia polska z biegiem czasu stopniowo malała. Dopiero w latach 60-tych sytuacja zaczęła się poprawiać. Nowe pokolenie Polaków zaczęło napływać do Finlandii i w latach 70-tych liczba członków podwoiła się. W roku 1977 uroczystie obchodziliśmy 60-lecie Zjednoczenia Polskiego.

Nowe pokolenie polskiej emigracji wniosło znaczne ożywienie w działalność Zjednoczenia. Wielce zasłużony pan Władysław Wnuk przekazał swoją funkcję w ręce młodszych, działając nadal jako prezes honorowy. W roku 1978 prezesem wybrano Stefana Widomskiego, a latach 1979 - 1982 Michała Zielińskiego. W roku 1983 prezesem był Marek Szymczak, w latach 1984 - 1988 Bogusław Darkowski, a od roku 1989 funkcję tę ponownie sprawuje Michał Zieliński.

W historii Zjednoczenia postać, zmarłego w 1990 roku, Władysława Wnuka jest szczególna: członek Zjednoczenia od roku 1918, czyli przez 72 lata, pracował w zarządzie w latach 1925 - 1977 czyli przez 52 lata. Pan Władysław Wnuk pełnił funkcję prezesa w latach 1929 - 1934, 1936 - 1950, 1953 - 1977 a więc w sumie przez 43 lata, a funkcję prezesa honorowego od 1977 roku do 1990-go, do końca swego życia.

W roku 1976 odnowiony został kontakt z ambasadą PRL w Helsinkach. Umożliwiło nam to między innymi dostęp do aktualnych osiągnięć polskiej kultury poprzez filmy, wydawnictwa itp. Z Towarzystwa Polonia otrzymaliśmy pewną ilość materiałów szkolnych. Dzięki pomocy ambasady zaopiekowano się polskimi grobami w Finlandii. W ciągu ostatnich 15-tu lat przybyły nowe

Występy z okazji dnia Konstytucji 3 maja 5.05.1947 r. Od lewej: prezes W.Wnuk i G.de Godzinski. Piąta od lewej: pani L.Kosiorek

Toukokuun 3. päivän perustuslain juhlat 5.5.1947. Vasemmalta: pj.W.Wnuk ja G.de Godzinski. Viides vasemmalta: rva L.Kosiorek

löydettiin yhdistykselle uudet toimitilat osoitteessa Päivärinnankatu 3. Siellä pidettiin ensimmäinen kokous 9.11.1948 ja sen jälkeen niitä pidettiin usein, siellä järjestettiin taas esitelmää, laulettiin ja näyteltiin, järjestettiin juhla ja puolan kielen kurseja, kirjastoa laajennettiin ja perustettiin erityinen Naisten piiri. Piispan kappelissa ryhdyttiin jälleen pitämään jumalanpalveluksia joka kuukausi. Tämä asiointi kesti kuitenkin vain neljä vuotta, sillä lähetystön ja yhdistyksen välillä syntyi erimielisyyksiä poliittisista asioista (kuten vaatimuksesta Stalinin kuvan esillepanosta) ja 23.11.1953 joutui yhdistys jättämään toimitilansa. Kokouksia jatkettiin ensin jäsenten kodeissa, kunnes vuonna 1954 yhdistys sai uudet tilat piispanalosta Edelfeltintie 12:ssa ja myöhemmin, lokakuussa 1959 Pyhän Henrikin kirkon surakuntatiloissa Puistokatu 1:ssä. Seurakunnan suostumuksella saa yhdistys yhä nytkin kokoontua näissä tiloissa.

Yhdistyksen johto ei ole koskaan säästellyt vaivojaan toteuttaessaan yhdistyksen ohjeita sen toiminnassa Helsingin ja koko Suomen puolalaisten yhdyssiteenä. Tehtävä ei suinkaan ole aina ollut helppo, varsinkaan alussa, jolloin puolalaisten lukumäärä Suomessa väheni. Vasta 60-luvulla alkoi tilanne kohentua. Uusi polvi puolalaisia tuli Suomeen ja 70-luvulla oli jäsenmäärä kaksinkertaistunut. Vuonna 1977 vietti yhdistys juhlallisesti 60-vuospäiviään.

Uusi siirtolaispolvi sai eloa toimintaan. Tehtävänsä täyttänyt puheenjohtaja Władysław Wnuk jätti paikkansa nuoremmille ja jäi itse yhteisön kunniajäseneksi. Vuonna 1978 valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi Stefan Widomski ja hänen jälkeensä - 1979 Michał Zieliński. 1983 oli puheenjohtajana Marek Szymczak, 1984-1988 Bogusław Darkowski ja vuodesta 1989 taas Michał Zieliński.

Yhdistyksen historiassa on vuonna 1990 kuolleella Władysław Wnukilla aivan oma paikkansa; hän oli jäsen vuodesta 1919 eli yli 71 vuotta ja toimi johtokunnassa vv. 1929-1934, 1936-1950 ja 1953-1977 eli yhteensä 43 vuotta ja vuodesta 1977 kuolemaansa asti hän oli yhdistyksen kunniajäsen.

Vuonna 1976 solmi yhdistys jälleen suhteet lähetystöön. Tämä mahdollisti yhdistykselle myös kosketuksen puolalaiseen kulttuuriin elokuvien ja kirjallisuuden muodossa. Polonia-seura toimii oppimateriaalia ja lähetystö otti hoitaakseen puolalaisten

Obchody 70-lecia w sali parafialnej św. Henryka, 5.04.1987 r. Z przodu W.Wnuk oraz konsul St.Sternal i ambasador H.Burczyk 70-vootisjuhlat P.Henrikin seurakunnansalissa 5.4.1987. Kuvassa edessä W.Wnuk, konsuli S.Sternal ja suurlähettiläs H.Burczyk

Obchody 60-lecia w Ostrobotni, kwiecień 1977 r. Z lewej ówczesny prezes St.Widomski, z prawej prezes honorowy W.Wnuk 60-vootisjuhlat Ostrobotnialla huhtikuussa 1977. Vasemmalla silloinen pj. S.Widomski, oikealla kunniapuheenjohtaja W.Wnuk

formy działalności.

W latach 80-tych obok spotkań towarzyskich, organizowano projekcje współczesnych filmów polskich, pikniki poza miastem, odczyty, coroczne loterie fantowe oraz zniżkowe wyjazdy do Polski na Święta Bożego Narodzenia. Dumą naszego Zjednoczenia jest szkółka języka polskiego dla dzieci, prowadzona z dużym zaangażowaniem przez polskie Siostry Urszulanki z siostrą Eugenią na czele. Na nauce uczeszcza około 20 dzieci, które swymi występami uświetniają coroczne obchody Dnia Matki i tradycyjne imprezy gwiazdkowe.

W Zjednoczeniu działają, różne kółka zainteresowań. Najaktywniejsza jest sekcja tenisowa, w ramach której rozegrano już dwukrotnie mistrzostwa Polonii fińskiej, oraz mecz w Sztokholmie z Polonią szwedzką. Istnieje też sekcja brydżowa, która reprezentuje Zjednoczenie w regularnie rozgrywanych turniejach z BRH i ambasada RP. Przedstawiciele Zjednoczenia wielokrotnie uczestniczyli w zimowych i letnich polonijnych igrzyskach olimpijskich oraz tenisowych mistrzostwach Polonii całego świata w Polsce zdobywając wiele medali.

Uroczyście witaliśmy w czerwcu 1989 roku w Finlandii Papieża, Jana Pawła II. Podczas Mszy św. celebrowanej w Hali Lodowej w Helsinkach, przedstawiciele Zjednoczenia: prezes Michał Zieliński i wiceprezes Wojciech Skalski, przekazali Ojcu Świętemu pozdrowienia i dar od Polonii fińskiej, talerz z brązu z godłem naszego Zjednoczenia.

Dużą atrakcją dla naszego środowiska są spotkania z wybitnymi Polakami. Gościliśmy m.in. reżysera Adama Hanuszkiewicza, rzeźbiarza Władysława Hasiora, pianistkę Halinę Czerny-Stefańską i ministra spraw zagranicznych R.P. Krzysztofa Skubiszewskiego.

Obecnie w całej Finlandii mieszka na stałe ok. 800 Polaków, z czego ponad 100 osób uczestniczy w działalności naszego stowarzyszenia. Zjednoczenie Polskie w Helsinkach, obchodzące w 1992 roku swoje 75-lecie, jest jedną z najstarszych organizacji polonijnych w Europie i prawdopodobnie najstarszym stowarzyszeniem cudzoziemców w Finlandii.

Spotkania towarzyskie Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach odbywają się regularnie w trzecią niedzielę miesiąca o godz. 17.00 w sali parafialnej kościoła św. Henryka w Helsinkach przy ulicy Puistokatu 1, od września do maja.

Zapraszamy

haudat Suomessa. 1980-luvun aikana mukaan on tullut uusia toimintamuotoja: elokuvaesityksiä, retkiä, arpajaisia ja alennusmatkoja Puolaan joulun aikaan. Yhdistyksen ylpeys on koulu, jota pitävät ursuliinisaret sisar Eugenia johdolla. Opetukseen osallistuu parisenkymmentä lasta, jotka esiintyvät vuosittain äitienpäivänä ja jouluna.

Yhdistyksessä toimii myös useita harrastuspiirejä, joista aktiivisin lienee tenniskerho. Se on järjestänyt kahdesti mestaruuskilpailut ja kerran ottelun Tukholmassa sikäläistä seuraa vastaan Bridgekerho vuorostaan järjestää säännöllisesti otteluita lähetyttöä ja kaupallista osastoa vastaan. Yhdistys on myös ottanut osaa Puolassa pidettyihin kaikkien maiden puolalaisyhdistysten talvi- ja kesäolympialaisiin sekä tennismestaruuskilpailuihin ja saanut niissä useita mitaleja.

Yhdistys pääsi myös tervehtimään paavi Johannes Paavali II:ta tämän vieraillessa Suomessa kesäkuussa 1989. Jäähallissa pidetyn messun jälkeen ojensivat yhdistyksen edustajat, puheenjohtaja Michał Zielinski ja varapuheenjohtaja Wojciech Skalski hänelle yhdistyksen lahjan, pronssilautasen, jonka keskellä oli yhdistyksen vaakuna, ja esittivät yhdistyksen terveiset.

Erityisinä vetonauloina ovat olleet kuuluisien puolalaisten vierailut. Heistä mainittakoon mm. ohjaaja Adam Hanuszkiewicz, kuvanveistäjä Władysław Hasior, pianisti Halina Czerny-Stefańska ja ulkoministeri Krzysztof Skubiszewski.

Nykyään asuu Suomessa vakituisesti noin 800 puolalaista, joista yli sata toimii yhdistyksessä. Tänä vuonna 75 vuotta täyttävä Helsingin Puolalaisten Yhdistys on eräs Euroopan vanhimmista puolalaisjärjestöistä ja luultavasti Suomen vanhin ulkomaalaisyhdistys.

Helsingin Puolalaisten Yhdistys kokoontuu säännöllisesti joka kuukauden kolmantena sunnuntaina kello 17.00 Helsingin Pyhän Henrikin kirkon seurakuntasalissa Puistokatu 1:ssä syyskuusta toukokuuhun.

Tervetuloa

Sztandar Zjednoczenia pochodzi z 1919 roku. Amb.H.Burczyk dekoruje sztandar (rok 1987) Yhteisön lippu on vuodelta 1919. H.Burczyk ojentaa lipulle kunniamerkin (vuosi 1987)

Zarząd w 1992 r. Od lewej: M.Zieliński - prezes, W.Skalski - wiceprezes, A.Sollamo - czł. zarządu, B.Darkowski - sekretarz, H.Bigos - skarbnik Johtokunta v. 1992. Vasemmalta: M.Zielinski, pj.; W.Skalski, vpj.; A.Sollamo, hallintojäsen; B.Darkowski, siht.; H.Bigos, rahastonhoitaja

Występy w ramach obchodów 70-lecia Zjednoczenia Yhteisön 70-vuotisjuhliilta

Spotkanie z ministrem SZ, prof. K.Skubiszewskim w kwietniu 1990 r. Tapaaminen ulkoministeri K.Subiszewskim kanssa huhtikussa 1990

Sekcja tenisa, Helsinki 1990 Tenniskerho, Helsinki 1990

Reprezentacja ZPH na Igrzyskach Polonijnych, Zakopane 1989 r. HPY:n edustajat Puolalaisissa olympiakisoissa Zakopanessa 1989

KOŚCIÓŁ św. HENRYKA OŚRODKIEM POLSKOŚCI

P.HENRIKIN KIRKKO PUOLALAISTEN KESKUKSENA

Kościół św. Henryka na Tehtaan-
katu zbudowano w latach 1858-60
z inicjatywy Polaków.
Fotografia z XIX wieku

Polscy żołnierze stacjonujący na terenie Finlandii stanowili przez wiele lat trzon fińskiego kościoła rzymsko-katolickiego. Już w 1770 r. w rejestrze wojskowym wśród 49 katolików zapisano 40 Polaków. Ocenia się, że w końcu XIX w. w ramach armii carskiej stacjonowało tutaj ok. tysiąca Polaków.

Parafia i kościół św.

Henryka, zwany kiedyś polskim kościołem, powstały z inicjatywy ks. kapelana Ignacego Gorbackiego i jego podopiecznych w latach 1855-60. Również przez wiele następnych dziesięcioleci parafia prowadzonabyła głównie przez polskich księży co powodowało zresztą częste spory ze strony katolików innych narodowości. Gdy mianowano na proboszcza niemieckich lub szwedzkojęzycznych księży protestowali z kolei Polacy. Ostatni polski proboszcz z okresu międzywojennego ks. Seweryn Turosieński jest do dzisiaj wspominany z sympatią przez najstarszych przedstawicieli naszej Polonii.

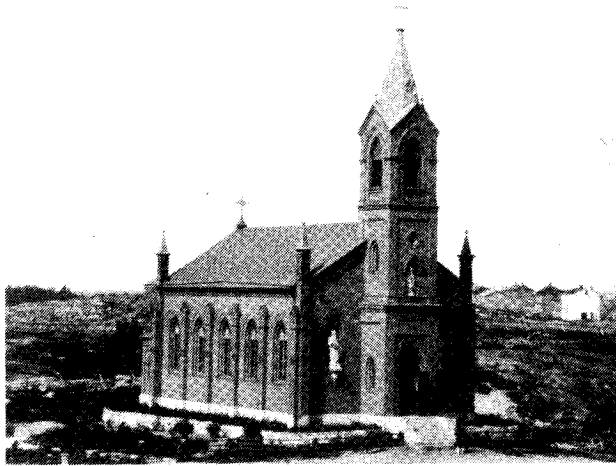
Przyjazd ks. Ryszarda Misia w 1980 roku zapoczątkował napływ nowego pokolenia polskich duszpasterzy do Finlandii. Rozpoczęto stałe, comiesięczne msze w języku polskim i spotkania przy kawie.

Polskie nabożeństwa wielkanocne i bożonarodzeniowe oraz odnowienie tradycji święconek i opłatka ożywiają nie tylko wiarę, ale i polskość w naszym środowisku.

Dwa lata wcześniej, w roku 1978 rozpoczęły swoją działalność w Helsinkach polskie siostry urszulanki. Opiekując się katolickimi dziećmi, kontynuują tradycję założycielki zakonu, Matki Urszuli Ledóchowskiej, która działała na terenie Finlandii w początkach tego stulecia. Siostry urszulanki mieszkające przy kościele św. Henryka prowadzą od wielu lat naszą szkółkę języka polskiego oraz katechizację polskich dzieci.

Z końcem lat 1970-ych kościół św. Henryka stał się ponownie ośrodkiem skupiającym polskie środowisko w Helsinkach, i to wierzące i niewierzące.

Dziękujemy siostrom i księżom.

Pyhän Henrikin kirkko
Tehtaankadulla rakennettiin vv.
1858-1869 puolalaisten aloitteesta
Kuva 1800 luvulta

Suomen alueelle sijoitetut puolalaiset sotilaat muodostivat pitkään Suomen roomalaiskatolisen kirkon selkärangan. Jo vuoden 1770 sotilasrekisterissä oli 49 roomalaiskatolisen joukosta 40 puolalaisia. On arvioitu, että 19. vuosisadan loppupuolella tsaarin armeijassa oli täällä tuhatkunta puolalaista.

Pyhän Henrikin kirkko, jota kutsuttiin aiemmin puolalaisiksi kirkoksi, ja seurakunta perustettiin sotilas pappi Ignacy Gorbackin ja hänen suojattensa toimesta vuosina 1855-1860. Useiden vuosikymmenien ajan seurakunnan johdossa oli puolalainen pappi, mikä nostatti närea muiden kansallisuuksien katolisissa. Kun sitten seurakunnan johtoon nimitettiin saksalainen tai ruotsalainen pappi, nostivat vuorostaan puolalaiset vastalauseensa. Viimeistä sotien välisen ajan puolalaispappia Seweryn Turosienskiä muistellaan vieläkin lämmöllä vanhimpien puolalaisten keskuudessa.

Pappi Ryszard Misin Saapuminen Suomeen 1980 aloitti uuden puolalaisen pappispolven aikakauden. Alettiin pitää säännöllisesti puolankielisiä jumalanpalveluksia kerran kuussa ja kirkkokahveja.

Puolankieliset pääsiäis- ja joulumalanpalvelukset sekä pyhittämis- ja jouluheitoillitraditiot elähdyttivät ei ainastaan uskontoa, vaan myös puolalaisuutta.

Kaksi vuotta aikaisemmin 1978, aloittivat toimintansa Suomessa puolalaiset ursuliinisaret. He jatkavat perustajansa, äiti Urszula Ledochowskan työtä huolehtimalla katolisista lapsista. Äiti Urszula toimi Suomessa vuosisatemme alussa. Sisaret asuvat Pyhän Henrikin kirkon suojissa ja ovat jo pitkään johtaneet puolan kielen opetusta ja pyhäkoulu puolalaislapsille.

1970-luvun lopulla Pyhän Henrikin kirkosta tuli uudelleen puolalaisten keskus Helsingissä, kuuluivat nämä sitten kirkkoon tai eivät.

Kiitoksemme sisarille ja papeille.

Gwiazdka 1990

Pikkujoulu 1990

Szkółka w grudniu 1989

Kielikoulu joulukuussa 1989

BRACIA ODŁĄCZENI

Czym się różni Luteranizm od Katolicyzmu

Nietrudno zauważyć, że w kraju protestanckim jakim jest Finlandia Kościół katolicki stanowi tylko mikroskopijną mniejszością (ok. 5 tys. zarejestrowanych katolików). Jak na największą spośród religii chrześcijańskich grupę (ponad 800 mln. katolików na świecie) jest to sytuacja wyjątkowa.

Rozłam w kościele jest czymś bolesnym. Od czasu Soboru Watykańskiego II z dużym nasileniem prowadzony jest dialog ekumeniczny, którego celem jest doprowadzenie do jedności wszystkich chrześcijan.

Różnica narodziła się z wielu przyczyn. Jedną z nich było rozprężenie obyczajów i duch humanizmu, któremu uległo także duchowieństwo, nie wyłączając papieży. Nowy styl życia, wspaniałe kościoły, pałace pełne dzieł sztuki itp., to wszystko wymagało pieniędzy, które ściągano z bezwzględnością.

Kościół potrzebował reformy. Reformacja nie była jednak rewolucją religijną a społeczną. Miała ona dwa aspekty; z jednej strony była to rewolucja władców, którzy chcieli jeszcze większej potęgi i bogactw, a z drugiej rewolucja ludzi biednych, którzy chcieli odebrać własność bogatym (przykład - wojna chłopstwa 1525 r.).

Cechą wspólną wszystkich Kościołów protestanckich (protest przeciwko Kościołowi Katolickiemu i jego zasadom) stało się wypowiedzenie posłuszeństwa papieżowi i zorganizowanie się w odrębne kościoły zwane narodowymi. W istocie są one poddane władzy świeckiej (królom, prezydentom lub konsystorzom złożonym z reguły z ludzi świeckich).

Wytworzyły się trzy grupy kościołów protestanckich: 1/ luterancka - obejmująca dużą część narodu niemieckiego oraz kraje nordyckie: Szwecję, Finlandię, Danię,

rys. A. Korpak

Islandię i Norwegię; 2/ kalwińska - obejmująca niektóre kantony Szwajcarii, Holandię i Szkocję, a także częściowo Francję i Węgry; 3/ anglikańska obejmująca Anglię i jej byłe kolonie.

W czym tkwi zasadnicza różnica? My uważamy, że Objawienie zawiera się w Piśmie św. i Tradycji. Dokumenty soborowe, księgi liturgiczne, dzieła ojców Kościoła, a także zwyczaje, którymi żył pierwotny Kościół, to wszystko składa się na Tradycję.

Tradycja - autorytet Kościoła - została przez Lutera odrzucona. Liczy się w tym przypadku więcej autorytet egzegety badającego tekst Pisma św. (Sola Scriptura). Idąc tym tokiem rozumowania można by wyciągnąć wniosek, że wiara rodzi się z opinii indywidualnej i pośrednictwa egzegetów. W ten sposób stosunki pomiędzy Kościołem a jednostką i między Kościołem a Biblią oparto na zgoła odmiennych zasadzie.

Przypuszczam, że najboleśniejszą różnicą jaka nas dzieli od protestantów jest rozumienie Eucharystii, czyli sakramentu Ciała i Krwi Pańskiej. Jezus mówił wyraźnie "Kto pożywa moje ciało i pije moją krew ma życie wieczne ...

Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a krew moja prawdziwym napojem (J. 6, 54 n). Toteż Kościół Katolicki uważa, że wyinterpretowanie w inny sposób tajemnicy Eucharystii niż realny jest nie do przyjęcia.

Dla protestantów zawsze będzie trudne zaakceptowanie kapłaństwa jako sakramentu nieodzownego warunku Eucharystii. Akceptacja kapłaństwa jest związana z akceptacją Kościoła opartą na sukcesji apostoelskiej.

Kardynał Ratzinger uważa, iż gdzie współistnieją protestanci i katolicy, to raczej katolikom grozi niebezpieczeństwo przejścia na przeciwną stronę, gdyż współczesna mentalność idzie po linii "łatwiejszych" rozwiązań.

Za rozłam ponoszą winę obecnie wszyscy chrześcijanie. Dobrze, że potrafimy mimo różnic patrzeć na siebie jak bracia; "nad wszystko miejcie miłość bo ona jest więzią doskonałości" (Kol. 3,14).

Dzisiaj potrafimy już wybaczyć wzajemne urazy, szukać wspólnych rozwiązań i wspólnie się modlić. To już bardzo dużo, że przestaliśmy dla siebie być heretykami, a próbujemy stawać się braćmi i siostrami.

ks. Antoni Marcinków

NIKTÓRE RÓŻNICE:

- * Głową kościoła jest prezydent kraju
- * Pastorów nie obowiązuje celibat
- * Kobiety mogą być kapłanami
- * Odejście od kultu Maryi
- * Małżeństwo nie jest sakramentem
- łatwość uzyskania rozwodu
- * Pastor jest zatrudniony podobnie jak urzędnik państwowy
- * Ascetyczny wystroj świątyni
- * Nie ma adoracji Najsw. Sakramentu
- * Ograniczenie kultu świętych
- * Nie ma indywidualnej spowiedzi przy konfesjonale

POLSKIE DROGI DO HELSINEK

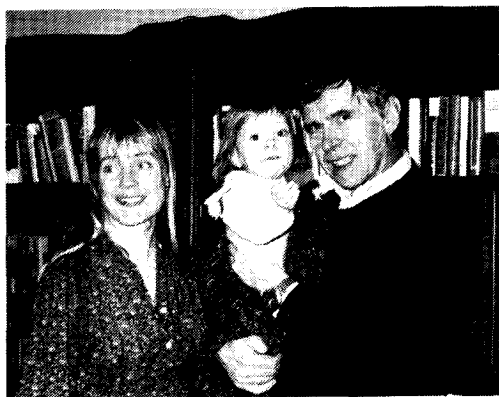

ADAM KORPAK, grafik

Od sześciu lat niemal codziennie rysuje dla Helsingin Sanomat. Jego charakterystyczny styl komentarzy ilustracyjnych i rysunków satyrycznych jest od dawna znany w fińskiej prasie. Rysował również dla wielu tygodników.

Adam Korpak jest absolwentem Wydziału Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie i przyjechał do Finlandii 18 lat temu aby projektować wnętrza na zaproszenie słynnego Studia Vuokko Nurmesniemi, ale po trzech latach postanowił zmienić swój kierunek na grafikę użytkową. W jego własnej pracowni powstało już ponad 150 okładek książkowych i dziesiątki plakatów, także projekt znanego nam wszystkim godła Zjednoczenia.

- Zaadaptowanie się w Finlandii, szczególnie pierwsze 4-5 lat było długim i trudnym procesem. Zwolnione tempo życia, bariery w komunikowaniu się, nie tylko językowe ale i te wynikające z innej wyobraźni Polaka i Finów - to były sprawy, które trzeba było w końcu przeskoczyć. Z drugiej strony fascynowały mnie tutaj możliwości zawodowe, łatwość realizowania pomysłów i świetna organizacja pracy.

Zona Veronika jest szwedzkopojęzyczną Finką, z którą Adam rozmawia po angielsku. Ich 3-letnia córka Helen jest najmłodszą uczennicą w polskiej szkółce. W tej sytuacji mówi ona trzema językami. Na podwórku nauczy się z pewnością jeszcze fińskiego.

ANNA KONTEK, scenograf

Anna Kontek jest od 10-ciu lat scenografem Narodowej Opery Fińskiej. Przybyła do Helsinek w 1976 r. na rok, aby studiować w Ateneum, tutejszej Wyższej Szkole Plastycznej, ale sukcesy w studiach zachęciły ją do kontynuacji na wydziale scenografii i to zdecydowało, że została w Finlandii. Już w trakcie dyplomu rozpoczęła pracę w Operze w Helsinkach, gdzie zrealizowała dziesiątki scenografii do znanych klasycznych spektakli takich jak "La Bohème", "Tosca", "Koronacja Poppei". Pracuje gościnnie dla Fińskiej Telewizji, a także wielu teatrów w Finlandii. Wśród jej realizacji znalazły się także spektakle związane z Polską: "Lato w Nohant", "Mannerheim w Polsce" i współczesna opera polska "Manekiny".

- Tu w Finlandii mam jak najlepsze doświadczenia jeśli chodzi o pracę zawodową. W Polsce nigdy nie pracowałam, ale tęsknię chyba najbardziej za polską kulturą, która jest bardzo inna. Polski język, poezja i proza są mi bliskie i nigdy nie będę mówiła po fińsku równie dobrze jak po polsku. Czuję, że czerpię z polskiej kultury, która wzbogaciła moją wyobraźnię, jestem w dalszym ciągu fragmentem Polski.

Anna przez kilka lat pracowała w Zarządzie Zjednoczenia organizując ciekawe imprezy kulturalne. Również jej mąż, Urpo Puisto, także scenograf, jest aktywnym członkiem Zjednoczenia.

W 1991 r. Anna Kontek otrzymała w Warszawie nagrodę Ministra Spraw Zagranicznych za szerzenie polskiej kultury za granicą.

ANDRZEJ LEWENSTAM, profesor

Absolwent Wydziału Chemii i Wydziału Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego przyjechał do Finlandii jako naukowiec na zaproszenie Åbo Akademi (Uniwersytetu w Turku), aby objąć stanowisko docenta w Katedrze Chemii Analitycznej. W 1989 roku został profesorem zwyczajnym Åbo Akademi.

- Nie lubię być traktowany, zgodnie z obecną modą, jako człowiek sukcesu, po prostu robię to co mnie interesuje i staram się to robić rzetelnie.

Prof. Lewenstam jest również szefem działu badań i rozwoju w dziedzinie technologii czujników chemicznych w jednej z czołowych fińskich firm inżynierskich - Kone Oy. Nadal współpracuje również z Uniwersytetem Warszawskim gdzie dwa razy do roku prowadzi gościnne wykłady. W Helsinkach założył rodzinę. Jego żona Iza jest również z pochodzenia Polką, a ich 6-letni syn Maciek zna obydwa języki.

- Maciek mówi bardzo dobrze po polsku, ale kiedy chce się posprzeczać z mamą przechodzi na fiński, w którym czuje się mocniejszy.

Prof. Lewenstam mieszka w Finlandii od 1984 r. i nadal zachowuje polski paszport; jest również członkiem Zjednoczenia Polskiego.

W sierpniu 1980 r. był on jednym z głównych założycieli Solidarności na Uniwersytecie Warszawskim, a do stanu wojennego był tam jej wiceprzewodniczącym.

ALICJA SOLLAMO, architekt

Od kilkunastu lat wraz z mężem prowadzą biuro projektowe w Helsinkach. Wśród kilkunastoosobowego personelu pojawiają się również architekci z Polski.

W Polsce Alicja była asystentką na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Miała ciekawą pracę, przyjaciół i ani myślała o wyjeździe do Finlandii, gdyby nie sprawy serca...

- Paavo 11 razy przyjeżdżał do mnie do Wrocławia, dośłownie za mną latał, bo nie było wtedy połączeń promowych. Podczas wesela mój profesor ostrzegł mnie przed wilkami i białymi niedźwiedziami. Był przed wojną w Lahti więc mu prawie uwierzyłam. Paavo zdecydował się, że zamieszka ze mną w Polsce, ale nie mogliśmy mu znaleźć pracy.

- W końcu w 1972 roku przyjechałam do Finlandii. Trzy lata

później otworzyliśmy własną firmę. Teraz odpracowuję dla Paavo te wszystkie koszty jego 11-stu podróży do Polski. Alicja i Paavo od kilkunastu lat uczestniczą w życiu Polonii. Alicja przez wiele lat pracowała w Zarządzie Zjednoczenia, sprawując m.in. funkcję sekretarza. Mają dwoje dzieci: 17-letnia Ewa była kiedyś prymusem polskiej szkółki i gwiazdą okolicznościowych występów; 10-letni Erik także próbuje uczyć się polskiego.

JERZY GEBERT, pianista

Jest kierownikiem Katedry Fortepianu w Konserwatorium Muzycznym w Helsinkach. Cała jego rodzina zajmuje się muzyką: żona Grażyna jest lektorem gry na skrzypcach, 15-letni syn Aleksander jest wiolonczelistą, a 12-letnia Anna gra na skrzypcach. Ich dom w Riihikallio całymi dniami rozbrzmiewa wspólną muzyką. Polskę opuścili z powodu trudności w znalezieniu satysfakcjonującej pracy

- Przyjechaliśmy do Finlandii w 1980 roku niewiele wiedząc o tym kraju. Właściwie wyboru dokonaliśmy intuicyjnie spośród kilku możliwości wyjazdu za granicę, i dzisiaj jesteśmy z tego wyboru zadowoleni. Finlandia ma swoistą autentyczność, której nie znalazłem np. w Kanadzie. Przez pierwsze lata pobytu pracowałem na północy Finlandii i w Turku.

- W domu mówimy oczywiście po polsku i to trochę utrudnia mi dobre opanowanie fińskiego, ale za to Ania, choć urodzona w Polsce, jest najlepszą w klasie z języka fińskiego.

Jerzy Gebert jest od kilku lat członkiem Zjednoczenia i często zaszczyca swoimi koncertami imprezy polonijne.

IZA LEWENSTAM, reżyser muzyczny

Jest absolwentem Akademii Muzycznej w Warszawie, mieszka w Finlandii od 1971 roku. W pierwszych latach pracowała w tutejszej Szkole Filmowej oraz Szkole Telewizji prowadząc wykłady na temat muzyki w filmie i reżyserii muzycznej.

Od 1972 roku pracuje w Fińskiej Telewizji początkowo reżyserując transmisje koncertów, później także jako redaktor i reżyser wszelkich programów o tematyce muzycznej.

Iza Lewenstam pracowała również dla Fińskiego Radia redagując wiele programów muzycznych o tematyce polskiej.

Pracując intensywnie zawodowo jednocześnie z oddaniem wychowuje trójkę dzieci: Marylkę - 17 lat, Anulkę - 14 lat i 6-letniego Maćka. Cała trójka mówi świetnie po polsku.

- Zawsze starałam się, ile tylko mogłam, zbliżyć dzieci do Polski i polskiego języka. Woziliśmy je do sióstr na lekcje, przywoziliśmy polskie kasety z bajkami i celowo spędzaliśmy wakacje w Polsce. Załuję tylko, że nie było okazji, aby się nauczyły polskiej historii czy geografii, ale cieszę się, że nie uciekają od polskości.

- Często mieszkają u nas goście męża, naukowcy z Polski. Dzięki temu mamy okazję odświeżyć język, a dzieci stykają się również ze specyfiką polskiej gościnności, otwartości, polskiego humoru.

Iza Lewenstam jest laureatką nagrody państwowej w dziedzinie sztuki filmowej, przyznanej jej w 1978 r. przez Ministerstwo Kultury Finlandii.

ks. RYSZARD MIŚ, proboszcz

Ksiądz Ryszard Miś jest pierwszym polskim księdzem pracującym na terenie Finlandii. Przyjechał do Helsinek w 1980 r. Wkrótce rozpoczął tradycję comiesięcznych mszy dla Polaków w kościele św. Henryka, a także coroczne święcenie potraw wielkanocnych, które obecnie zbiera w Wielką Sobotę tłumy polskich rodzin.

Po rocznej pracy w Helsinkach i nauce języka fińskiego ks. Miś pracował w kościele w Jyväskylä, a następnie w Tampere, gdzie od 1985 roku jest proboszczem tamtejszej parafii rzymskokatolickiej. Ks. Miś szybko zadomowił się w Tampere i jako młody energiczny duszpasterz zdobył sobie serca i poparcie parafian. Życie parafii wzbogaciło się o nowe formy działalności; przybyło wielu nowych wiernych.

- Praca w Finlandii po przyjeździe z Polski stanowiła dla mnie

spore wyzwanie. Tutaj ani pozycja księdza ani katolickiej wiary nie jest taka silna ani oczywista. Katolicy stanowią tutaj raczej marginalną grupę, na uboczu społecznego życia. To stawia znaczne wymagania. Wiernych trzeba najpierw zdobyć, często na płaszczyźnie czysto ludzkiej.

Kościół św. Krzyża w Tampere stał się również ośrodkiem skupiającym tamtejszych Polaków.

- Polonia katolicka stanowi dla mnie przyjemną oazę, w której odzywam. Szczególnie w Tampere, gdzie poznałem to środowisko bliżej. Polacy przyjęli mnie tutaj szczególnie serdecznie. Spotykamy się przy wielu okazjach, także prywatnie.

STEFAN WIDOMSKI, dyrektor

W przeciągu dwudziestu lat student z Warszawy osiągnął pozycję jednego z najbardziej znanych menadżerów w fińskim handlu zagranicznym. Obecnie Stefan Widomski zatrudniony jest w koncernie NOKIA na stanowisku dyrektora ds. współpracy handlu zagranicznego.

Studiując na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego utrzymywał się jako reporter i przewodnik wycieczek turystów zagranicznych, co powodowało ciągły kontakt z cudzoziemcami. Wśród nich była Hannele... Stefan odwiedził ją później w Finlandii w 1965 r., a kiedy przyjechał ponownie rok później, został na stałe.

Pracując początkowo w branży księgarskiej miał okazję poznać pisarzy, artystów, polityków, a także innych fascynujących ludzi kultury. Kontynuując studia na Uniwersytecie Helsińskim otaczał się kręgiem przyjaciół i znajomych ze sfer nauki, z których wielu stało się obecnie czołowymi postaciami społeczeństwa fińskiego.

- Jeżeli w ogóle można dokonywać uogólnień odnośnie "charakteru narodowego", to trzeba powiedzieć, że Finowie są, przynajmniej w oczach obcokrajowców, raczej jednorodni, niż indywidualnie zróżnicowani. Są też bardzo przywiązani do swojej ziemi i prywatności, i niechętnie dopuszczają innych zbyt blisko. Nie nazwałbym tego indywidualizmem, a raczej ostrożnością. Ze wszystkich narodów, które znam największymi indywidualistami są Polacy.

Stefan Widomski był przez jedną kadencję (w 1978 r.) prezesem Zjednoczenia Polskiego. Jego żona Siirpa jest rodowitą Finką. Mają troje dzieci: dwie córki i syna.

Od 29.03. LOT lata również we wtorki.
Od listopada komfortowy Boeing 737.
Tanie połączenia tranzytowe do Bankoku,
Delhi, Singapuru, Montrealu i Toronto,
Chicago i Nowego Jorku.
Odwiedź nasze nowe biuro w Helsinkach,
na Keskuskatu 6 G i porównaj ceny!

Możesz u nas:

- dokonać rezerwacji i zakupu biletu
- przesłać przedpłaty na podróże rozpoczynające się w Polsce
- zarezerwować hotel, kupić bilet na imprezy w Polsce

Przygotowujemy atrakcyjną taryfę na okres Wielkanocy i wakacji na poziomie ok. 1350 FIM za powrotny przelot do Warszawy.

Zapraszamy

	HELSINKI	WARSZAWA
wto.	13.10	14.10
czw.	18.20	19.20
nie.	18.20	19.20

	WARSZAWA	HELSINKI
wto.	9.15	12.15
czw.	14.30	17.30
nie.	14.30	17.30

JAK MÓWIĆ PO FIŃSKU MÓWIĄC PO POLSKU

Dla tych wszystkich, którzy twierdzą, że opanowanie fińskiego jest dla Polaka zbyt trudnym zadaniem publikujemy podręczny słownik, który powinien chociażby częściowo, rozwiązać ten problem. Okazuje się bowiem, że fiński i polski mają ze sobą wiele wspólnego .... Nie znając języka możesz śmiało powiedzieć Fince np. "Licha panna sama muusi" i zrozumie ona, że należy podać mięso, a także ziemniaki pure. Gdy powiesz "Niska kura sika" ona zrozumie, że mówisz o świni z zabłoconym karkiem.

TY POWIESZ ONA ZROZUMIE		TY POWIESZ ONA ZROZUMIE		TY POWIESZ ONA ZROZUMIE	
anna	daj	kuka	kto	musi	pure
hela	okucie	kura	błoto	niska	kark
ja	oraz	kurki	żuraw	oko	nazwa banku
kapusta	chochla	kutia	swędzić	on	jest
kara	kolec	laki	prawo	oraz	kietek
karmi	ościerznica	lasku	rachunek	osa	część
karta	mapa	lato	stodoła	pacha	zły
kasa	stos	licha	mięso	pala	kawałek
kasi	ósemka	lista	listwa	panna	położyć
kasku	anegdota	loska	chlapa	pani	położył
kitka	tarcie	lupa	pozwolenie	papu	fasola
kiwa	miło	macha	brzuch	parku	lament
kiwi	kamień	maku	smak	parka	biedny
konna	drań	marja	jaboda	paska	(niecenzuralne)
kop	nazwa banku	matka	podróż	pieni	mały
kota	szataś	mika	imię męskie	pika	szybki
kotka	orzeł	mina	ja	piwo	garść

Zarząd Zjednoczenia 1992: / Yhdistyksen Hallitus 1992:

Michał Zieliński - prezes / puh.joht. tel. 840371; Wojciech Skalski - wiceprezes / v.puh.joht. tel. 624614;
Bogusław Darkowski - sekretarz / sihteeri tel. 5085132; Henryk Bigos - skarbnik / rah.hoitaja tel. 5050467;
Alicja Sollamo - członek / jäsen tel. 644117